

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår nu i forhandlingen.

Ole Bernt Henriksen (KF):

Det er jo en gammel, tragisk sag, vi drøfter her. Det, der står på og har stået på i Tyrkiet i nyere tid, stod jo også på for 100 år siden, så det er mildest talt ikke nogen ny historie.

Til hr. Lasse Budtz vil jeg gerne for god ordens skyld sige, at når der tales om konservative kræfter, er det vel ikke konservative kræfter, der befinder sig i denne sal, der tænkes på, det må vel være nogle andre konservative kræfter. (*Afbrydelse*). Det er så let at slynge om sig med sådan nogle ord, og så kan der sidde lidt på nogle af os, som vi ikke så gerne vil have til at sidde på os. Det er såmænd derfor, jeg siger det. Der kunne jo være en journalist, der skrev sådan noget om konservative kræfter; så fik vi at vide, hvor fæle vi er, og det synes vi ikke vi er.

Så vil jeg takke udenrigsministeren for hans udmærkede, klare redegørelse. Det fremgår jo af den, at det, der foregik i Tyrkiet omkring valget, havde en vis tilslutning i den tyrkiske befolkning, og at der var en vis repræsentativitet trods alt i det, der skete, men ikke desto mindre er det jo rigtigt, at det, der sker i Tyrkiet, vedkommer os, fordi Tyrkiet er medlem af Europarådet, fordi Tyrkiet er forpligtet til at overholde menneskerettighederne, og fordi det er en principssag for os, at menneskerettighederne bliver overholdt både i Polen – hvor de vel aldrig nogen sinde i den tid, vi lever, bliver overholdt – og i Tyrkiet, hvor der vel er al mulig grund til at tro, at de om føje tid, hvis vi bærer os kløgt og rigtigt ad, vil blive overholdt.

Der er rejst krav om, at Tyrkiet skal ekskluderes af Europarådet, og debatten kan komme til at dreje sig om, hvorvidt dette sidste skal ske. Det mener vi ikke. En grund til regeringens holdning er, at ekskluderede vi Tyrkiet for de overtrædelser af menneskerettighederne, som stadig finder sted, ville, som udenrigsministeren bemærkede det, klagesagen falde bort og en del af det meget store arbejde, som er lagt i den, være spildt.

Dertil kommer imidlertid, at tyrkerne med en valgdeltagelse på 93 pct. i november valg-

te en demokratisk flertalsregering under Turgot Özals ledelse. Denne regerings holdning til menneskerettighederne kan ikke drages i tvivl og er heller ikke blevet det. På den anden side viser tilstandene i Tyrkiet, at denne regering endnu ikke er herre i sit eget hus, men kæmper for at blive det, og i den situation er efter vor opfattelse kun én kurs mulig og realistisk.

Turgot Özals regering skal ikke ekskluderes af Europarådet. Det ville være et slag i ansigtet på nogle mænd, der under meget vanskelige forhold længe har arbejdet for og stadig arbejder for at gøre Tyrkiet til et liberalt demokrati. Tværtimod kan der være al grund til at støtte statsministeren over for de militære magthavere, og det kan og bør gøres på flere måder.

En god fremgangsmåde er i hvert fald gennem Europarådet at opretholde presset på Tyrkiet, hvilket kan ske ved, at klagesagen føres til ende, men også ved, at der plejes tæt kontakt med de liberal-demokratiske tyrkiske ministre, som vel nok tilsammen er en af de mest lovende regeringer, Tyrkiet længe har haft. Ja, det er et spørgsmål, om Tyrkiet i sin tid som demokrati har haft en regering med mere lovende personer end i hvert fald nogle af de ministre, der sidder i denne regering under vanskelige vilkår.

For det tyrkiske militær og for den tyrkiske civile regering er perspektivet eller guleroden, om man vil, udsigten til bistand til Tyrkiets økonomiske genrejsning. For NATO og dermed også for Danmark ville det være af værdi, hvis forholdet mellem Tyrkiet og Grækenland omsider kunne stabiliseres gennem kontakt mellem de to landes statsministre, for den mangeårige strid har svækket NATOs bløde underliv i det østlige Middelhav, til tider så meget, at man har kunnet drage i tvivl, om alliancen overhovedet fungerede.

Jeg kan altså tilslutte mig udenrigsministerens bemærkninger og vil måske vende tilbage til, hvordan vi vil stemme om dagsorderne i anden omgang.

(Kort bemærkning).

Lasse Budtz (S):

Hr. Ole Bernt Henriksen stillede mig et direkte spørgsmål om, hvilke konservative kræfter jeg talte om.